

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIUS

PAŽYMA DĖL X SKUNDO PRIEŠ PRAVIENIŠKIŲ PATAISOS NAMUS-ATVIRAŽĄ KOLONIJĄ

2022-08-25 Nr. 4D-2022/1-665

Vilnius

SKUNDO ESMĖ

1. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierė 2022 m. birželio 2 d. gavo X (toliau vadinama ir – Pareiškėjas) skundą dėl Pravieniškių pataisos namų-atvirosios kolonijos (toliau vadinama ir – Pravieniškių PN-AK) pareigūnų veiksmų (neveikimo), galimai nesprendžiant Pareiškėjui kilusios problemos, susijusios su galiojančio paso išdavimu (toliau vadinama ir – Skundas). 2022 m. liepos 8 d. buvo gautas Skundo papildymo raštas.

2. Skunde ir jo papildymo rašte, be kitų aplinkybių, nurodoma:

2.1. „Aš esu Latvijos pilietis ir man reikia galiojančio mano šalies paso, kad galėčiau naudotis Lietuvos Respublikos įstatymais, kas teisėtai man priklauso, tačiau minėti pareigūnai (Seimo kontrolieriui pareigūnų vardai ir pavardės yra žinomi) man to neleidžia, piktavališkai nesuteikdami man galimybės gauti savo šalies pasą“ (šios ir kitų citatų kalba netaisyta);

2.2. „Pravieniškių pataisos namai (*reng. past.* Pravieniškių PN-AK) yra gavę laišką iš Latvijos (*reng. past.* Latvijos Respublikos) ambasados, kad nuvestų mane į ambasadą ir kad man būtų išduotas pasas, tačiau dėl man nežinomų priežasčių minėti pareigūnai atsisako tą padaryti. Šį klausimą bandau išspręsti jau du metus“.

3. Pareiškėjas Seimo kontrolierės prašo ištirti Skunde ir jo papildymo rašte nurodytas aplinkybes.

TYRIMAS IR IŠVADOS

Tyrimui reikšmingos faktinės aplinkybės

4. Seimo kontrolierė 2022 m. birželio 6 d. raštu Nr. 4D-2022/1-665/3D-1317 kreipėsi į Pravieniškių PN-AK direktorių prašydama paaiškinti Skunde aprašytas aplinkybes. 2022 m. birželio 29 d. Seimo kontrolierė gavo Pravieniškių PN-AK 2022 m. birželio 29 d. raštą Nr. 14-8960. 2022 m. rugpjūčio 9 d. Pravieniškių PN-AK pateikė papildomus Skundo ir jo papildymo rašto tyrimui reikšmingus dokumentus.

Pravieniškių PN-AK rašte ir dokumentuose pateikta ši informacija:

4.1. „Galiojančio X asmens dokumento byloje nėra (pažyma pridedama); 2021 m. birželio 30 d. gautas Latvijos Respublikos ambasados Lietuvoje raštas, kad naują asmens dokumentą galima užsakyti tik Latvijos Respublikos ambasadoje Vilniuje (raštas dėl informacijos pateikimo pridedamas); Kadangi Lietuvos Respublikos teisingumo ministro ir Lietuvos Respublikos vidaus

reikalų ministro 2005 m. liepos 29 d. įsakymo Nr. 1R-240/IV-246 „Dėl konvojavimo taisyklių patvirtinimo“ nuostatomis konvojaus paskirties punktas yra – Kalėjimų departamentui (*reng. past.* Kalėjimų departamentas prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos) pavaldi įstaiga, teritorinės policijos įstaigos areštinė, teismo buveinė ar kita ikiteisminio tyrimo pareigūno, prokuroro ar teismo (teisėjo) raštu nurodyta vieta, o Latvijos Respublikos ambasada Lietuvoje neatitinka minimos sąvokos nuostatų, bei nebuvo gautas ikiteisminio tyrimo pareigūno, prokuroro ar teismo (teisėjo) rašytinis nurodymas, dėl konvojavimo į Latvijos Respublikos ambasadą Lietuvoje, tai Pravieniškių pataisos namų-atvirosios kolonijos pareigūnai 2021 m. birželio 14 d. kreipėsi į Latvijos Respublikos ambasadą Lietuvoje su prašymu atvykti ir sudaryti Pareiškėjui galimybę gauti Latvijos Respublikos piliečio pasą. 2021-06-30 gautas Latvijos Respublikos ambasados Lietuvoje atsakymas, kad naują asmens dokumentą galima užsakyti tik Latvijos Respublikos ambasadoje Vilniuje. Pareigūnai telefonu konsultavosi su Migracijos skyriaus specialistais (skambinta telefono numeriu <...>), dėl X fotografavimo, pirštų anspaudų nuėmimo Pravieniškių pataisos namuose-atvirojoje kolonijoje ir duomenų persiuntimo, gautas neigiamas atsakymas. Papildomai telefonu (skambinta telefono numeriu <...>) kreiptasi į Latvijos Respublikos ambasadą Lietuvoje, dėl atvykimo į Pravieniškių pataisos namus-atvirąją koloniją, asmens dokumento užsakymui, gautas neigiamas atsakymas. 2022 m. birželio mėnesį Pravieniškių pataisos namų-atvirosios kolonijos pareigūnai kreipėsi į Latvijos Respublikos ambasadą Lietuvoje su prašymu dėl informacijos pateikimo, ar konvojavus X į Latvijos Respublikos ambasadą Lietuvoje, bus užtikrinta galimybė ginkluotam konvojui patekti į Latvijos Respublikos ambasados Lietuvoje teritoriją ir lydėti X visų procedūrų atlikimo metu (prašymai ir atsakymas pridedami); Pravieniškių pataisos namų-atvirosios kolonijos pareigūnams susisiekus su Kalėjimų departamento prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos atstovais buvo gautas žodinis leidimas lydėti X į Latvijos Respublikos ambasadą Lietuvoje, Pravieniškių pataisos namų-atvirosios kolonijos pareigūnai pakartotinai kreipėsi į Latvijos Respublikos ambasadą Lietuvoje su prašymu konvojuoti X asmens dokumento užsakymui ir šiuo metu yra laukiamas Latvijos Respublikos ambasados Lietuvoje atsakymas, kad būtų galimybė išspręsti Pareiškėjui X susidariusią problemą, dėl asmens dokumento išdavimo. Gavus Latvijos Respublikos ambasados Lietuvoje teigiamą atsakymą ir leidimą, pareigūnams, lydėti X, Pareiškėjas, su palyda, bus nuvežtas į Latvijos Respublikos ambasadą Lietuvoje, asmens dokumento užsakymui. (prašymas pridedamas)“;

4.2. 2022 m. liepos 14 d. apie 9.45 val. Pareiškėjas buvo konvojuotas į Latvijos Respublikos ambasadą, sudarant jam sąlygas atlikti asmens tapatybės dokumento pakeitimo procedūras; apie 12.35 val. Pareiškėjas buvo konvojuotas iš Latvijos Respublikos ambasados į Pravieniškių PN-AK (2022 m. liepos 14 d. Tarnybinis pranešimas Nr. 43-10873).

Tyrimui reikšmingi Lietuvos Respublikos teisės aktai

5. Bausmių vykdymo kodekso:

10 straipsnis „Nuteistųjų teisinė padėtis“ – „2. Bausmes atliekančių užsieniečių teisinę padėtį nustato Lietuvos Respublikos įstatymai, reglamentuojantys šių asmenų teises, laisves bei pareigas jiems esant Lietuvos Respublikoje, Lietuvos Respublikos tarptautinės sutartys, Lietuvos Respublikos įstatymai ir teismo nuosprendis.“

6. Įstatymo dėl užsieniečių teisinės padėties:

6 straipsnis „Pareiga turėti galiojančią kelionės dokumentą“ – „1. Atvykimui į Lietuvos Respubliką ir buvimui jos teritorijoje užsienietis privalo turėti galiojančią kelionės dokumentą, jeigu Lietuvos Respublikos tarptautinės sutartys, Europos Sąjungos teisės aktai arba Lietuvos Respublikos Vyriausybė nenustato kitaip.“

7. Konvojavimo taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos teisingumo ir Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministrų 2005 m. liepos 29 d. įsakymu Nr. 1R-240/IV-246 (Konvojavimo taisyklės):

3 *punktas* – „Šiose taisyklėse vartojamos pagrindinės sąvokos: [...]; Paskirties punktas – Kalėjų departamentui pavaldi įstaiga, teritorinės policijos įstaigos areštinė, teismo buveinė ar kita ikiteisminio tyrimo pareigūno, prokuroro ar teismo (teisėjo) raštu nurodyta vieta“.

Tyrimo išvados

8. Skunde ir jo papildymo rašte nurodoma, kad Pareiškėjas (Latvijos Respublikos pilietis) jau dvejus metus siekia pasikeisti negaliojančią asmens tapatybę patvirtinančią dokumentą (pasą), tačiau jam nepavyksta to padaryti dėl Pravieniškių PN-AK pareigūnų neveikimo.

9. Pagal nustatytą teisinį reglamentavimą (šios pažymos 5, 6 punktai) buvimui Lietuvos Respublikos teritorijoje bausmes atliekantys užsieniečiai (šiuo atveju – Pareiškėjas) privalo turėti galiojančią kelionės dokumentą (šiuo atveju – pasą).

Pažymėtina tai, kad Lietuvos Respublika, taikydama asmenims įstatyme įtvirtintus laisvės suvaržymus, prisiima dėl šių asmenų atsakomybę, todėl Lietuvos Respublikos laisvės atėmimo vietų (šiuo atveju – Pravieniškių PN-AK) pareigūnai įgyja pozityvias pareigas prižiūrėti ir rūpintis jų žinioje esančiais nuteistaisiais (šiuo atveju – Pareiškėju), elgtis su jais humaniškai, padedant jiems įgyvendinti teisės aktuose įtvirtintas teises ir pareigas (tokias kaip pareigą turėti galiojančią asmens tapatybę patvirtinančią dokumentą), bei kitaip užtikrinti, kad asmuo laisvės atėmimo vietose nepatirtų didesnių ribojimų nei tie, kurie paprastai būdingi laisvės atėmimo bausmės įgyvendinimui.

Skundo ir jo papildymo rašto tyrimo metu nustatyta, kad Pravieniškių PN-AK pareigūnai 2021 m. birželio 14 d. kreipėsi į Latvijos Respublikos ambasadą prašydami atvykti ir sudaryti sąlygas Pareiškėjui pasikeisti negaliojančią Latvijos Respublikos pasą; Pravieniškių PN-AK 2021 m. birželio 30 d. gavo Latvijos Respublikos ambasados atsakymą, kuriame nurodoma, kad naują asmens tapatybę patvirtinančią dokumentą galima užsakyti tik Latvijos Respublikos ambasadoje; 2022 m. birželio mėnesį, t. y., po vienerių metų ir Seimo kontrolierės kreipimosi, Pravieniškių PN-AK pareigūnai kreipėsi į Latvijos Respublikos ambasadą prašydami atsakyti, ar konvojavus Pareiškėją į Latvijos Respublikos ambasadą, bus užtikrinta galimybė ginkluotam konvojui patekti į Latvijos Respublikos ambasados teritoriją ir lydėti jį visų procedūrų atlikimo metu; gavus teigiamą atsakymą į pirmiau nurodytą klausimą, 2022 m. liepos 14 d. Pareiškėjas buvo konvojuotas į Latvijos Respublikos ambasadą, kurioje jis atliko asmens tapatybės dokumento pakeitimo procedūras (šios pažymos 4 punktas). Šios aplinkybės leidžia teigti, kad Pravieniškių PN-AK pareigūnai net vienerius metus nespėdė Pareiškėjui kilusios problemos, susijusios su negaliojančio asmens tapatybę patvirtinančio dokumento pakeitimu, ir tik po Seimo kontrolierės kreipimosi padėjo jam įgyvendinti teisės aktuose įtvirtintą pareigą turėti galiojančią Latvijos Respublikos pasą.

10. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, darytina išvada, kad Skundas yra pagrįstas. Skundo ir jo papildymo rašto tyrimo metu nustatyta ir tai, kad Konvojavimo taisyklėse nėra įtvirtinta galimybė suimtuosius / nuteistuosius konvojuoti į užsienio valstybių ambasadas ir / ar konsulines įstaigas, t. y., pagal nustatytą teisinį reglamentavimą pirmiau nurodytus asmenis galima konvojuoti tik į Kalėjų departamentui prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos pavaldžią įstaigą, teritorinės policijos įstaigos areštinę, teismo buveinę ar kitą ikiteisminio tyrimo pareigūno, prokuroro ar teismo (teisėjo) raštu nurodytą vietą. Seimo kontrolierė atkreipia dėmesį, kad šios galimybės trūkumas ateityje galėtų sukelti nepagrįstų sunkumų užsienio piliečiams, laikomiems Lietuvos Respublikos laisvės atėmimo vietose, pasikeisti negaliojančius asmens tapatybę patvirtinančius dokumentus. Dėl šios priežasties Lietuvos Respublikos teisingumo ir Lietuvos Respublikos vidaus

reikalų ministrėms rekomenduotina papildyti Konvojavimo taisyklėse įtvirtintą teisinį reglamentavimą, nustatant teisinį pagrindą, pagal kurį suimtieji / nuteistieji, turintys užsienio valstybių pilietybes, galėtų būti konvojuojami į šių valstybių ambasadas ir / ar konsulines įstaigas asmens tapatybę patvirtinančio dokumento išdavimo / pakeitimo klausimams spręsti.

SEIMO KONTROLIERIAUS SPRENDIMAS

11. Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 1 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierė nusprendžia X Skundą dėl Pravieniškių PN-AK pareigūnų veiksmų (neveikimo), galimai nesprendžiant Pareiškėjui kilusios problemos, susijusios su galiojančio paso išdavimu, pripažinti pagrįstu.

SEIMO KONTROLIERIAUS REKOMENDACIJOS

12. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 8 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierė **Lietuvos Respublikos teisingumo ir Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministrėms** rekomenduoja papildyti Konvojavimo taisyklėse įtvirtintą teisinį reglamentavimą, nustatant teisinį pagrindą, pagal kurį suimtieji / nuteistieji, turintys užsienio valstybių pilietybes, galėtų būti konvojuojami į šių valstybių ambasadas ir / ar konsulines įstaigas asmens tapatybę patvirtinančio dokumento išdavimo / pakeitimo klausimams spręsti.

13. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 17 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierė **Pravieniškių PN-AK direktoriui** rekomenduoja imtis priemonių, kad ateityje jam pavaldūs pareigūnai tinkamai vykdytų pareigas prižiūrėti ir rūpintis jų žinioje esančiais nuteistaisiais, padedant jiems įgyvendinti teisės aktuose įtvirtintas teises ir pareigas (tokias kaip pareigą turėti galiojančią asmens tapatybę patvirtinantį dokumentą), bei kitaip užtikrinti, kad jie Pravieniškių PN-AK nepatirtų didesnių ribojimų nei tie, kurie paprastai būdingi laisvės atėmimo bausmės įgyvendinimui.

Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 20 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad informacija apie siūlymų (rekomendacijų) išnagrinėjimą Seimo kontrolieriui turi būti pateikiama nedelsiant priėmus sprendimus dėl priemonių, kurių bus imamasi, atsižvelgiant į Seimo kontrolieriaus siūlymą (rekomendaciją), **bet ne vėliau kaip per 30 dienų nuo siūlymo (rekomendacijos) gavimo dienos.**

Seimo kontrolierė

Erika Leonaitė